

Per Stig Møllers tale på konferencen om genopbygning af Irak

Taler

Per Stig Møller
Udenrigsminister

Dato

2. juni 2003

Sted

Palladium ved Industriens
Hus, København

1. Indledning

Godmorgen. Jeg vil også gerne byde velkommen til denne konference om genopbygningen af Irak, som Danmarks Eksportråd - Udenrigsministeriet - i dag afholder i samarbejde med Dansk Industri.

Krigen i Irak har det sidste halve år været et stort emne i international politik, i europæisk politik så vel som i den danske debat. Ikke uden grund. Krigen mod terror og situationen i Mellemøsten er begge store og væsentlige internationale spørgsmål. Efter koalitionsparternes afvæbning af Saddam Husseins regime er genopbygningen af Irak en ny vigtig udfordring for verdenssamfundet. Både på det politiske og økonomiske plan og på det kommercielle plan. Vi kan ikke have en stor, sammenbrudt og opsplittet stat liggende i den uforudsigelige region. Det vil være en kilde til konstant uro, terror og sporadiske kamphandlinger med svækkede økonomier til følge.

2. Den danske indsats i Irak

Irak står ved begyndelsen af en lang og vanskelig overgangsproces. Det er en proces, som rummer et positivt perspektiv for den irakiske befolkning og for regionen som helhed. Men det er også en proces, der skal hjælpes på vej.

Krigen blev så kort, som man overhovedet kunne have håbet på. Den frygtede humanitære katastrofe udeblev. Oliebrøndene blev ikke brændt af, og irakerne valgte klogeligt at destruere, eller gemme, deres masseødelæggelsesvåben, snarere end at anvende dem mod koalitionen. Der sættes fra visse sider spørgsmålstegn ved, om de overhovedet havde nogen. Men alene den kendsgerning, at Saddam aldrig dokumenterede det modsatte, gjorde dem til brikker i et spil, der kunne true og destabilisere nabolandene. I politik er psykologiske kendsgerninger også kendsgerninger.

Alligevel bliver det ikke let at vinde freden. De scener, vi var vidne til umiddelbart efter regimets fald - plyndring og ødelæggelse af alt fra hospitaler til kulturskatte – viser, hvor vanskeligt det kan blive.

Som udgangspunkt er Irak ikke noget homogent samfund. Det er delt i et kurdisk nord, et sunni-muslimsk center og en shia-muslimsk syd. Og inden for denne opdeling findes et utal af stammer og minoriteter. Læg hertil virkningerne af årtiers politisk og religiøs undertrykkelse og manglen på enhver

demokratisk tradition.

Det er en presserende opgave for koalitionen at skabe en struktur, der dels kan sikre de mest basale funktioner, dels forberede en overgangsadministration, som etape på vej mod en demokratisk valgt regering.

Som forventet har det vist sig ganske vanskeligt at sikre, at overgangsadministrationen får den fornødne folkelige forankring, og dermed legitimitet, i Irak. Problemet er at finde kvalificerede indenlandske lederskikkelser, der ikke har været en del af regimet. Og som derfor, hvis de bliver genudnævnt, vil give befolkningen indtryk af, at alt er ved det gamle og frygtelige. Alle forstår imidlertid vigtigheden af irakisk ejerskab - ejerskab til den politiske proces og til landets ressourcer. Man kan håbe, at en fungerende administration vil være på plads i løbet af kort tid. Det er, hvad der arbejdes ubestridt på!

Det danske engagement begyndte og endte ikke med deltagelse i den militære aktion. Kort efter indledningen af den militære aktion blev det besluttet at yde 180 mio. kr. til nødhjælp og 170 mio. kr. til genopbygning i Irak i dette og næste år. Som koalitionsdeltager kunne Danmark tidligt sætte medarbejdere ind i det genopbygningskontor, som under USA's ledelse er blevet etableret i Bagdad. Og da Irak blev opdelt i fire regioner, overtog Danmark ansvaret for koordinationen i den sydlige region, med Basra som centrum.

Danmark er endelig ved at sende 380 soldater til Irak som bidrag til en multilateral sikringsstyrke. De skal indsættes i det sydlige Irak, hvor vi som sagt

allerede er repræsenteret på genopbygningssiden. Den danske indsats udgør dermed en sammentænkt helhed, således at maksimal effekt af indsatsen opnås. Vores ambition er at gøre Basra til en model for resten af Irak. Udgangspunktet er ganske godt – jeg har selv overalt i den arabiske verden hørt anerkendende ord om den måde, hvorpå de britiske styrker, som vi samarbejder med, fik tingene til at fungere i Basra kort efter byens fald. Og overalt mødt tillid til netop den danske administrator, ambassadør Ole Wøhlers Olsen.

Vores bistand har fra starten været rettet mod nogle nøgleområder: uddannelse og sundhed, infrastruktur, herunder vand, sanitet og energiforsyning, demokrati og menneskerettigheder samt reovering af olie-industrien. Vi har haft, og har, missioner i området med henblik på at identificere projekter der kan implementeres hurtigt

Vi valgte at gå ind i genopbygningsarbejdet uden at afvente den afklaring vedrørende FN's rolle, som vi vidste kunne trække ud. Iraks problemer var simpelt hen for presserende. Der var tale om aktiv udenrigspolitik, og udviklingen har vist, at det var den rigtige beslutning. FN's sikkerhedsråd har nu med resolution 1483 lagt faste rammer for genopbygningsarbejdet. Og efterlyst en bredspektret indsats svarende til den danske!

Sanktionsregimet er under hurtig afvikling, hvilket betyder, at indefrosne midler samt penge fra olieeksporten på sigt forventes at være til rådighed for genopbygningen. Dermed er vejen banet for et bredt internationalt engagement. Men Danmark har været langt fremme i denne sag, og med engagementet i Basra og i Irak som helhed er skabt en enestående platform for dansk indflydelse også på den kommercielle side.

3. Danmarks Eksportråds kommercielle tiltag

Regeringen lægger stor vægt på opbygningen af en markedsøkonomi i Irak og ligeledes stor vægt på, at danske virksomheder også får mulighed for at deltage i og bidrage til Iraks genopbygning. Jeg tager stærk afstand fra at kalde dette ”udnyttelse” eller sågar ”dødens købmænd”, for der er et arbejde, der skal gøres – til gavn for irakerne. Her er det vigtigt at huske, at dansk erhvervsliv over de sidste 50 år i perioder har gennemført store projekter i Irak blandt andet inden for infrastruktur.

Danmarks Eksportråd i Udenrigsministeriet har siden slutningen af marts løbende orienteret danske virksomheder om de kommercielle muligheder i forbindelse med genopbygningen af Irak. Indsatsen for at sikre danske virksomheder kontrakter blandt andet som underleverandører til kommende genopbygningsprojekter i Irak har haft topprioritet. Orienteringen er blandt andet sket gennem udsendelse af en række nyhedsbreve om genopbygningen af Irak til flere hundrede danske virksomheder.

Danmarks Eksportråd har oprettet en database med danske virksomheders kompetencer i relation til det irakiske marked. Databasen er målrettet mod genopbygningen af Irak og markedsføres af Danmarks Eksportråd over for internationale bistands- og finansieringsinstitutioner og store internationale virksomheder, der allerede har opnået projektkontrakter i Irak.

Markedsføringen sker både fra Danmarks Eksportråd hjemme og fra vores repræsentationer rundt omkring i verden. Flere hundrede virksomheder har allerede lagt deres profil ind.

I begyndelsen af maj 2003 udsendte Danmarks Eksportråd en medarbejder til Irak med det formål at indhente kommercielle oplysninger om genopbygningen af Irak. Den udsendte medarbejder har allerede assisteret en række danske virksomheder med hjælp og rådgivning i konkrete sager.

Danmarks Eksportråd har desuden assisteret ved udsendelse af danske virksomhedseksperter til Irak. 6 eksperter fra A.P.Møller samt 1 ekspert fra Landbrugsrådet er udsendt og andre vil snart følge efter. Udsendelsen er sket på anmodning af overgangsadministrationen i Irak. Det er et bidrag – og i høj grad fra disse virksomheder selv – som også sætter det danske engagement i relief.

For at styrke den kommercielle indsats i Irak og navnlig i Basra-området, udsender Danmarks Eksportråd nu en eksportstipendiat hurtigst muligt til Basra. En officiel dansk kommerciel tilstedeværelse i Irak vil være et vigtigt bidrag med henblik på at sikre danske kommercielle interesser i forbindelse med genopbygningen.

Danmarks Eksportråd har haft et tæt samarbejde med erhvervsorganisationerne – som denne konference med Dansk Industri og Danmarks Eksportråd som arrangør selv vidner om. Formidlingen af pålidelige og kontraktskabende kommercielle oplysninger omkring genopbygningen af Irak er således sket i et tæt samarbejde med blandt andet hovederhvervsorganisationerne. Det er udtryk

for, at det er en stor opgave, som kun kan løftes i fællesskab.

Genopbygningen af Irak er en omfattende opgave. Danske virksomheder – og især virksomheder, som er vant til at arbejde internationalt og under vanskelige forhold – har kommercielle muligheder. Der er imidlertid ikke grund til at skjule, at det ikke bliver en dans på roser. Mulighederne for gode resultater til gavn for Irak og virksomhederne er til stede, og vi skal i fællesskab arbejde for, at danske virksomheder bliver bragt frem i forreste linie.

4. Afslutning

Med afvæbningen af Saddam Husseins regime er et enestående skridt i den irakiske historie taget. Et skridt som forhåbentlig vil bidrage til at skabe et nyt momentum i Mellemøsten som sådan. Det ser vi jo lige nu i fredsprocessen mellem Israel & Palæstina.

Danmark har en særlig rolle i Basra-området. Vi kan sætte en milepæl i Iraks udvikling frem mod demokrati og markedsøkonomi. Det handler ikke kun om statslig bistand, men også om danske virksomheders aktive engagement i opbygningen af Irak. I har kompetencerne og erfaringerne. Regeringen vil opfordre virksomhederne til efter grundige, interne overvejelser at påtage sig et aktivt engagement heri. Danmarks Eksportråd i tæt samarbejde med

erhvervsorganisationerne vil skabe det bedste mulige grundlag herfor. Men vi må også være realistiske – det bliver et langt og sejt træk. Rom blev ikke bygget på en dag, og Irak bliver heller ikke et roligt, velfungerende, liberal-økonomisk demokrati på en dag!

Tak for opmærksomheden.

Tags

Det Konservative Folkeparti, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/indlaeg-paa-konference-om-genopbygning-af-irak>